

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. An, si per impossibile esset una tantum Persona absoluta, haberet virtutem productivam respectu omnium causabilium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

repugnat, ergò non est necessaria in tribus: patet conseq. quia non esset una, actio enim est suppositi, ergò plurium suppositorum plures actiones. R. negando conseq. cuius probationis conseq. distinguo: plurium suppositorum sunt plures actiones si multiplicetur ratio formalis agendi, & principium ad multiplicationem suppositorum concedo: Si non; nego conseq: In presenti licet sint plura supposita, est autem tantum unicum principium formale quo, & sic est unica tantum actio. Sic quoque actio Spirandi in Patre, & Filio est una, quia in eis est una virtus spirativa.

Instatur: Actio creandi est prior actionibus ad intra, ergò non est necessariò in tribus: Probatur Antec: Principiū creationis est prius quam notionalia, quia est Essentiale, ergò & actio creandi, patet consequentia, quia sicut se habet principium ad principium, ita se habet operatio ad operationem, quem enim ordinem inter se habent intellectus & voluntas, eundem servant etiam intellectio & volitio. R. negando Ant: cuius probationem distinguo, Principium quo creandi est prius Personis Divinis secundum se concedo; ut applicabile ad actum nego; quia illud quod est principium actuum ordinatorum non intelligitur esse in potentia proxima ad actum remotum, nisi ut est sub actu priori; sic anima non intelligitur esse in potentia proxima ad actum volendi, nisi ut est actu intelligens, quia nihil volitum, quin præcognitum: Cum ergò Intellectus Divinus, & voluntas sint principia productionis ad intra, & ad extra, non intelliguntur in potentia proxima ad extra, nisi completà productione ad intra, & ita illa præsupponit istam, non tamen ut Causam.

QUÆSTIO IV.

An si per impossibile esset tantum una Persona absoluta, haberet virtutem productivam respectu omnium causabilium?

I. *Essentialior est effectus dependentia ad causam, quam effectuum ad se invicem.*
Notandum ex Scoto 2. d. I. q. 1. Si in creatis aliqua Causa ad duos effectus, essentialior est ejus comparatio ad utrumq; immediatè, quam unius effectus ad alterum, quia ob dependentiam eorum ad causam eandem, effectus illi ponuntur ordinatè ad invicem, non e contra ob dependentiam unius ad alterum dependent ordinatè ad eandem Causam, quia dependentia unius ab altero non est ratio, cur unus dependeat à causa eadem: Ex quo infert Doctor, si per impossibile destruatür ordo effectuum ad invicem, ordinatorum non esset negandus ordo utriusq; ab eadem causa, quia ob minus impossibile non est concedendum majus, nec ob minus necessarium est negandum majus necessarium, verbi gratià, Ignis habet duos effectus calefacere, & ignire subordinatos, essentialior est ordo ignis ad utrumq; effectum, quam ordo actus ignendi ad actum calefaciendi: Unde licet ignire supponat calefacere, si tamen per impossibile ponatur, ignem non posse calefacere, non ideo dicendum est, ignem non posse ignire, quia essentialior est dependentia ipsius ignire ad ignem, quam ad calefacere, & sublato ipso calefacere, remanet in igne perfecta ratio causæ, & principii ipsius ignire. Ad propositum

in Deo reperitur perfectum principium productionis ad intra, & productionis ad extra habentium ordinem ad eadem principia, estque magis necessarius ordo utriusq; productionis ad suum principium, quam ipsarum ad invicem, si ergò per impossibile ponatur aliquod principium non esse productionis prioris, scilicet ad intra, non ob id negandum esset illud principium, esse principium productionis posterioris scilicet ad extra. Quo notato ad Quæstionem resolutivè

Dico: *si per impossibile una tantum esset Persona Divina, adhuc haberet completam activitatem res realiter ad extra producendi.* Ita Doctor Subtilis.

Probatur Principium æquè perfectum agendi in uno supposito, sicut in pluribus est æq; principium agendi in uno sicut in pluribus, quia ad actionem aliud non requiritur, quam perfectum principium quò, & quod, sed potentia producendi ad extra, est æquè in uno supposito, sicut in tribus, ergò: Minor probatur, principium quo agendi non accipit perfectionem à supposito, sed potius tribuit perfectionem supposito agendi, quia eo præcisè est suppositum perfectè agens, ergò tale principium non est perfectius in tribus, quam in uno, quando idem numero ponitur in pluribus, & in uno. Unde dignè Richardus 3. Trinit. cap. 16. docuit, quod si tantum esset una persona in Deo, adhuc esset in ea plenitudo Potentiæ & Sapientiæ, ergò posset se solà producere omne possibile. Confirmatur, actio creandi non requirit per se suppositorum pluralitatem, sed solum rem per se existentem in Natura Divina, ergò si una esset Persona Divina cuncta posset creare, consequentia claret, Antecedens probatur, quia nulla ratio assignari potest, ob quam actio creandi plura supposita exposcat. Omnes etiam Theologi fatentur, creaturas pendere à Deo sub ratione unius, & non sub ratione ut Trini. Sed in contra

Opponitur Autoritas D. August. 1. Trinit. cap. 1. ubi dicit: *Verbum potuit esse nulli existente creaturâ, creaturâ verò nulla esse potest, nisi per ipsum, per quod facta sunt omnia,* ergò secundum ipsum verbum necessariò præexistit in ratione causæ ad productionem creaturæ. R. ex Scoto, verbum præexigi in ratione causæ dupliciter posse intelligi, primò sic ut periciens, causalitatem Patris, vel ita quòd effectus, quantum est de se, non haberet à quo sufficienter posset produci, nisi Verbum esset causa. Secundo modo sic, ut conveniens in eadem causalitate cum primo ad causandum requisito, scilicet quia habet necessariam concomitantiam in causando. Primo modo non intelligit S. Augustinus Verbum præexigi ut causam, taliter enim in se, & à se habet causalitatem perfectam, & communicat Filio, & ideo Filius habet, sed secundo modo, quod non officit Conclusioni.

Arguitur ex ratione primò: Quidquid reperitur in Divinis est summè necessarium, sed productio ad extra necessariò præsupponit productionem ad intra, ergò nequit consistere productio ad extra sublata

sublatâ productione ad intra. Respondeo disting. minorem, Ita ut productio una formaliter exigat productum alteram, ac si ratio formalis unius fundet formalem alterius nego minorem: Ita ut una exigat alteram tantum quasi materialiter, quatenus scilicet principium utriusque ex sua perfectione prius determinatur ad simpliciter necessaria, quam ad contingentia concedo minorem, & nego consequ. quia ille ordo non est causalitatis, sed naturalis præsuppositionis quæ tollitur per hypotheseum.

Arguitur 2. defecto in Patre Vis producendi extra sine Filio & Spiritu Sancto non est proxima, sed remota; ergo per ipsas processiones ad intra recipit suum complementum; ergo si una tantum existeret Persona, non esset apta ad agendum re ipsa. Anteced. probatur: Si esset proxima, posset Pater Creaturas producere re ipsa in quocunque esse sine Filio & Spiritu Sancto, quod est error in fide. Respondeo, virtutem tunc esse remotam, non proximam, non ideo quia formaliter aliquid desit ad agendum, sed tantum ex vi naturalis præsuppositionis: Unde datâ hypothese impossibilitatis fieret in Patre proxima.

Quæres 1. An aliqua res pro eodem instanti durationis simul posset creari & conservari? Respondeo negativè: Patet quia res pro instanti, quo creatur habet respectum ad non esse præcedens, quia creatur cum novitate essendi; ergo nequit habere respectum ad esse præhabitu; sed pro instanti in quo conservatur, debet etiam habere respectum ad esse præhabitu; ergo non ad non esse præcedens, si

ergo pro eodem instanti crearetur & conservaretur, sequeretur, pro eodem instanti rem præfuisse, & non præfuisse, quod repugnat. Deinde idem instans temporis nequit esse respectu ejusdem rei primum & non primum instans sui esse, sed per id creari importatur instans in quores nunc est, & ante non fuit, & per id conservari nequit significari primum instans inceptionis, sed sequens in quo res perseverat & ante fuit; ergo implicat idem simul fieri saltem quo ad integrum significatum formale & materiale, per verbum creari & conservari importatum.

Quæres 2. An possit aliquid à Deo creari, & post instans Creationis non conservari? Respondeo affirmativè de re permanenti. Prob. quia pro illo instanti res creata imbibit possibilitatem ad deficiendum; ergo est possibile post illud instans non conservari. Probatur secundò: Quia non implicat aliquid per instans tantum durare; ergo Divinitus fieri potest: Ant. patet, quia defecto instans temporis raptim transit; ergo potest aliquid creari & post non conservari.

Dices: Si res haberet esse tantum pro uno instanti pro illo primo inciperet, sed implicat illico desinere, quia simul inciperet & desineret, ergo. Respondeo negando minorem, quia res raptim transeuntes in eodem instanti etiam naturaliter incipiunt & desinunt; incipiunt enim per primum esse & nunc sunt, & antea non fuerunt, desinunt per ultimum esse & nunc sunt, & postea non erunt. Unde utrobique affirmatur esse cum negationibus hinc inde divisivis, non fuisse & non fore, quæ non sunt opposita.

VII.

DISPUTATIO II. DE MUNDO SECUNDUM SE.

QUÆSTIO I.

An unus tantum sit Mundus & plures possibiles?

Si Sermo sit de Mundo in largiori, & quasi metaphorica acceptione, non est dubium, quin plures sint etiamnum hodie, nam non pauci solemnissimi Philosophi de quinque frequentem faciunt mentionem, suntque hi: *Mundus Archetypus, Angelicus, Elementaris, Mundus magnus, & Mundus parvus, Mundus Archetypus* dicitur à Platone Intelligibilis in quo ipsa veritas habitaret, seu qui esset ipsa summa & prima veritas, estque mens Divina in qua omnia factibilia continentur, ita D. Augustinus lib. 1. Retract. 3. docet his verbis: *Intelligibilem mundum Plato nuncupavit ipsam rationem sempiternam, atque incommunicabilem quæ fecit Deum mundum, quam qui esse negat, sequitur ut dicat irrationabiliter Deum fecisse quod fecit, aut cum faceret, vel antequam faceret, nescivisse, quid faceret, si apud eum ratio facienda non erat, si verò erat, sicut erat, ipsum videtur Plato vocasse intelligibilem mundum.* *Mundus Angelicus ex*

triplici hierarchia, & novem Choris Cœlestium spirituum constat, de quibus suo loco. *Mundus Elementaris* est, qui ex quatuor sublunariis Elementis constat. *Mundus magnus* est omnium Creaturarum à Deo conditarum collectio, ita D. Augustinus Tract. 2. in Joannem, ubi ait: *Cœlum & Terra, Mare & omnia quæ in eis sunt, mundus appellatur.* Et lib. 12. Confess. cap. 9. *Mundus iste visibilis habet magnas partes, Cœlum & Terram brevi complexione factarum omnium conditarum naturarum,* qui proinde etiam uno verbo universum appellatur. *Mundus parvus,* Græcis *μικροκοσμος*, est homo, quod in se omnium naturarum summam contineat, ut docet D. Augustinus lib. ad Oros. contra Prisc. & plures alii Sancti Patres, maxime D. Gregorius hom. 29.

Si verò Sermo sit de Mundo magno, qui est universum, non defuerunt plures Antiquorum de hac re errores, nam ut loquar verbis D. August. lib. 12. Civit. cap. 11. aliqui, *Innumerabiles mundos opinati sunt esse, alii seculum quidem esse, sed certis sæculorum intervallis innumerabiliter oriri & occidere,* lib. 18. cap. 41. *Sunt alii asserentes unum, alii innumerabiles mundos.*

II.
Plures errores circa pluralitatem mundorum.